

«Бекитемин»

Кыргыз Республикасынын жаратылыш
ресурстары, экология жана техникалык
көзөмөл министрлигинин Ош регионалдык
башкармалыгынын башчысы

Мамашов Токтогул Абдижапарович

Колу

01

2024ж.

**Илимий натыйжаларды, илимий изилдөөлөрдү, илимий-техникалык
иштерди, (же) илимий жана (же) илимий-техникалык иштин
натыйжаларын ишке ашыруу жөнүндө
АКТ**

1.Ишке ашыруунун автору: Б.и.к., доцент Раимбеков Каныбек Тургунович.

2. Илимий изилдөөлөрдүн, илимий-техникалык иштердин (же) илимий жана (же) илимий-техникалык иштин натыйжаларынын аталышы: «Булганыч сууларды биологиялык жол менен тазалоону күчөтүү үчүн жогорку түзүлүштөгү суу өсүмдүктөрүн пайдаланууну экологиялык баалоо» 03.02.08-экология адистиги боюнча биология илимдеринин доктору илимий даражасын изденип алуу үчүн.

3.Кыскача аннотация: Жогорку түзүлүштөгү суу өсүмдүктөрүнүн өкүлдөрүнүн: *vallisneria spiralis*, *potamogeton crispus*, *elodea canadensis*, *eichhornia crassipes* Solms., *azolla caroliniana*нын жардамы менен ЖИ «Ташматова Жумагүл» канаттуула фабрикасынын тазаланган саркынды сууларынын Ош облусунун Араван районунун табигый-климаттык шарттарында ачык суу көлмөлөр үчүн эффективдүүлүгү жана экологиялык коопсуздугу үчүн биологиялык тазалоочу курулмаларды эксплуатациялоону интенсивдештирүү технологияларынын жана методдорунун теориялык жана прикладдык негиздери иштелип чыккан. Бул алардын техникалык-экономикалык эффективдүүлүгүн жогорулатууга мүмкүндүк берет.

ЧП «Ташматова Жумагүл» канаттуула фабрикасынан чыккан саркынды сууларда жогоруда аталган суу өсүмдүктөрүн өстүргөнгө чейин жана өстүргөндөн кийин саркынды суулардын физикалык касиети, химиялык курамы, микроорганизмдердин сандык жана сапаттык курамы, суу козу карындары изилденди.

4.Ишке ашыруунун натыйжасы: ЧП «Ташматова Жумагүл» канаттуулар фабрикасынын биологиялык көлмөлөрүндө жогорку түзүлүштөгү суу өсүмдүктөрүнүн изилденген түрлөрүн өстүрүүнүн натыйжасында саркынды суулардын физикалык касиеттери жана химиялык курамы бир топ жакшырды. Азоттун бардык формалары жана кычкылдануу азаят, ал эми эриген кычкылтектин көлөмү көбөйөт. Саркынды суулар патогендик микроорганизмдерден жана суу козу карындарынан дезинфекцияланат. Ачык табигый көлмөлөрдүн, жер кыртыштын жана жер астындагы суулардын ашыкча хлор жана анын туундулары менен булгануу мүмкүнчүлүгү жокко чыгарылат.

Тазаланган сууну айыл чарба өсүмдүктөрүн сугаруу үчүн колдонсо болот, ошондой эле балык көлмөлөрүнө жана ачык суу объектилерине кошуш мүмкүн.

5.Ишке ашыруу орду жана убакыты: Ош областы, Араван району, А.Анаров, а/ө, Пахта-Абад айылы. 2018-2023 – жылдары.

6.Ишке ашыруу формасы:

1. Изилдөөнүн негизги натыйжалары төмөндөгү республикалык жана эл аралык конференцияларда баяндамалар жасалган:

- «Ботаника жана экологиянын актуалдуу маселелери» эл аралык илимий-практикалык конференция (Харьков, 1996);

- « Vth Plant Life in Soth-West and Central Asia Symposium » эл аралык илимий-практикалык конференция (Ташкент, 1998);

- «Биологиянын жана экологиянын заманбап проблемалары» эл аралык илимий-практикалык конференция (Самарканд, 2002);

-«Тянь-Шандын экологиясы жана жаратылыш ресурстары» республикалык илимий-практикалык конференция (Ош, 2002);

- «Геологиянын, экологиянын, жаратылышты пайдалануунун, технологиянын жана билим берүүнүн заманбап көйгөйлөрү» республикалык илимий-практикалык конференция (Ош, 2005),

- «Базар мамилелеринин шартында Кыргыз Республикасынын түштүк аймагынын социалдык-экономикалык өнүгүүсүнүн актуалдуу маселелери» республикалык илимий-практикалык конференция (Ош, 2006-ж.);

- «Инженердик техниканын жана заманбап технологиялардын актуалдуу маселелери» эл аралык илимий-практикалык конференция (Ош, 2008),

- «Илим кечээ, бүгүн, эртең» эл аралык илимий-практикалык конференция (Новосибирск, 2016).

2. Изилдөөнүн натыйжалары 47 илимий макала, 1 монография катары жарык көрдү;

3. Изилденген жогорку түзүлүштөгү суу өсүмдүктөрү өндүрүштүк сыноодон өткөрүлгөн жана алынган натыйжаларды суу объектилерин жана системаларын иштеп чыгууда, пландаштырууда, ишке ашырууда жана тазалоодо колдонсо болот.

Иштеп чыгуу ишке ашырылган уюмдун өкүлү:

ЖИ «Ташматова Жумагүл»
канаттуулар фабрикасынын директору

Разиев С.

Ишке ашыруу келип чыккан уюмдун өкүлү:

Ош мамлекеттик-педагогикалык
университетинин илимий иштер
боюнча проректору, б.и.к., доцент

Апсатаров Р.Р.

